

AKADEMİK FELSEFE GAZETESİ

ÖZEL BASKI: ORTA ÇAĞ DÜŞÜNCESİ

İLKER ÜNSAL

MART 2024

HRİSTİYAN FELSEFESİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ VE PROBLEMLERİ

HRİSTİYAN FELSEFESİNİN İKİ BÜYÜK DÖNEMİ

☑ Patristik Dönem (MS 2. yy - MS 8. yy) / Savunma ve inşaa:

* Kilise Babalarının (Augustinus vb.) dönemidir.

İlk Hristiyanlar putperest Roma'da dışlanıp suçlanınca, inançlarını savunmak için Apologia (Savunma) eserleri yazdılar.

Dini öğretileri temellendirmek için Platon'un felsefesini bir araç olarak kullandılar.

☑ Skolastik Dönem (MS 8. yy - MS 15. yy) / Okullaşma ve Sistem:

* Kelime anlamı "okul felsefesi"dir (Manastır, katedral ve ilk üniversiteler).

Amaç, Hristiyanlık öğretisini mantıkla temellendirmek ve devasa bir sistem hâline getirmektir.

Bu dönemde rehber alınan ana filozof Aristoteles'tir (Aquinalı Thomas en büyük temsilcisidir).

HRİSTİYAN FELSEFESİNİN 4 BÜYÜK PROBLEMİ

☑ 1. Kötülük Problemi: "Tanrı mutlak iyi ise dünyadaki kötülüğün kaynağı nedir?"

Augustinus'un Cevabı: Kötülüğün kaynağı Tanrı değildir, insanın özgür iradesidir. Tanrı insana seçme özgürlüğü vererek iyi bir şey yapmıştır, ancak insan kendi aklıyla kötülüğü seçebilir. İnsan programlanmış bir robot olmadığı için kötülük doğmuştur.

☑ 2. Tanrı'nın Varlığının Kanıtlanması: "Tanrı'nın varlığı akılla nasıl ispatlanır?"

- **Ontolojik Kanıt:** Zihnimize "en mükemmel/yetkin varlık" fikri vardır. Eğer bu varlık zihnimize varsa, gerçekte de var olmak zorundadır (Çünkü var olmamak bir eksikliktir).
- **Kozmolojik Kanıt (Aquinalı Thomas):** Evrendeki her şey hareket hâlinindedir ve her hareketi başlatan bir önceki neden vardır. Bu zincir sonsuza gidemez. Evrendeki hareketi başlatan bir "ilk Neden / İlk Hareket Ettirici" olmalıdır, o da Tanrı'dır.
- **Teleolojik Kanıt:** Evrendeki muazzam düzen, ahenk ve yaşamı sürdüren amaç kendi kendine oluşamaz. Bu kusursuz sisteme amaç veren üstün bir bilinç olmalıdır.

☑ 3. Tümelemler Problemi: "Genel kavramların (insan, ağaç, iyilik vb.) gerçekliği nedir?"

- **Kavram Realizmi (Augustinus):** Tümelemler gerçekten vardır! Onlar, Tanrı'nın zihnindeki ezeli fikirlere (idelerdir).
- **Adcılık / Nominalizm (Ockhamlı William):** Tümelemler sadece ağızdan çıkan birer "isim" veya sestir. Ayrı bir dünyaları yoktur, sadece tekil varlıklar gerçektir.
- **Kavramcılık / Konseptüalizm (Aquinalı Thomas):** İkisinin ortasıdır! Tümelemler, tekil varlıkların içindeki "öz"lerdir. İnsan zihni, nesnelere bakar ve o ortak özü soyutlayarak genel kavramları yaratır.

☑ 4. İrade Özgürlüğü Problemi: "Tanrı geleceği biliyorsa, insan eylemlerinde özgür müdür?"

- **Augustinus:** Tanrı'nın her şeyi önceden bilmesi, insanın özgür iradesini elinden almaz. İnsan iyiyi ya da günahı seçmekte hürdür, sonucu yaşamaktan kendi sorumludur.
- **Aquinalı Thomas:** Tanrı insanı yaratmış ve serbest bırakmıştır. Tanrı'nın sonucu bilmesi kadercilik (fatalizm) demek değildir, çünkü insan hayatta bir tiyatro rolü oynamaz, kendi aklıyla kendi kararlarını alır.